

İKLİM POLİTİKALARINA GENEL BAKIŞ

Av. Hande Atay

TMMOB EMO İzmir Şubesi
İzmir Bölgesi Enerji Forumu
7 – 8 Nisan 2017

I – İKLİM NEDİR?

- İklim, belli bir dönemde, belli bir bölgede veya gezegenin bütününde gerçekleşen tüm hava durumlarının toplamı olarak, bir bölgeye uzun süre hükmeden, karakteristik özelliğine dönüşen hava durumlarını ifade eder.
- İklimlerin oluşmasında Dünya ile Güneş arasındaki ilişki son derece önemli olmakla birlikte, bunun yanında okyanusların hareketleri, kutuplar, yeryüzü şekilleri, rüzgar, ay, tektonik hareketler, volkanlar ve sera gazları gibi çok sayıda değişken de iklimi etkiler.

I – İKLİM NEDİR?

- Doğaya ait olan herşey ve herkes iklimin varlığıyla hayat bulur ve doğanın bir parçası olan insanlar da yaşamak için asgari gereksinimlerini iklim koşullarıyla şekillendirir.
- Barınılacak konutlardan üretilecek ürünlere ve hatta emeğin birim saatlerine kadar her şey esasen iklimsel koşullarla belirlenir.
- Bu yüzdendir ki, iklim o ya da bu şekilde değişkenlik gösterdiğinde bedenimizden boş zamanlarımıza kadar her anımız etkilenir.

I – İKLİM NEDİR?

- İklim koşullarındaki içsel ve dışsal etkenler, jeolojik ve ekolojik döngülere ek olarak insan etkinlikleri ve üretim faaliyetleriyle küresel ölçekte ve önemli yerel etkilerle birlikte ortaya çıktığında ise iklim değişikliği bir ekoloji sorunu olarak varlığını gösterir. Artık doğal olan'lar yerini yapay olan'lara bırakır.
- Ve 19. yy.'ın ortalarından itibaren iklimdeki doğal değişebilirliğe ek olarak insan etkinliklerinin de devreye girmesiyle doğal sera etkisinin sanayi devrimiyle birlikte kuvvetlenen sera etkisine dönüşmesi, küresel karbon döngüsündeki değişiklikler ve aerosol salımları yeni bir tanımı daha beraberinde getirir: İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ...

II – İKLİM

DEĞİŞİKLİĞİ NEDİR?

- İklim değışikliği, yerküre ikliminde birkaç on yıl veya daha uzun bir zaman dilimi içinde, küresel ya da bölgesel olarak görülen değışimler olarak tanımlanabilir. İklim değışikliği denince ilk akla gelen ise sera gazları ve küresel ısınma kavramlarıdır.
- 1992 - Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'ne göre iklim değışikliği, *“karşılaştırılabilir bir zaman diliminde gözlenen doğal iklim değışikliğine ek olarak, doğrudan ya da dolaylı olarak küresel atmosferin bileşimini bozan insan etkinlikleri sonucunda iklimde olusan bir değışiklik”*tir.

III – KÜRESEL ISINMA NEDİR?

- Küresel ısınma, iklimi sıçramalar halinde değiştirir ve süreç içerisinde iklim rejimleri kararsız bir hale gelerek, atmosferin telekinetik doğası gereği bu değişiklikler aynı anda tüm dünyada etkisini gösterir.

III – KÜRESEL ISINMA NEDİR?

- Dünya, tehlikeli biçimde bir kırılma noktasına ilerlerken küresel ısınma, hidrolojik dengeleri yoğunlaştırır, temiz su kaynakları ve insan sağlığını da etkileyerek fırtınalar, deniz seviyelerindeki sürekli artış, kutuplarda erime, çölleşme, nüfus artışı, gıda krizi gibi felaketlerle iklim bölgelerini de değiştirmeye devam eder.
- Örneğin son on bin yıl içinde CO₂ dünyanın atmosferinde 3/10000'lik bir artış göstermiş ve yaşanan artışlara karşı karbon salımı azaltımını çözüme kavuşturmak öncelikli hale gelmiştir.

III – KÜRESEL ISINMA NEDİR?

- *“Sanayi devriminden beri, özellikle fosil yakıtların yakılması, ormansızlaşma, tarımsal etkinlikler ve sanayi süreçleri gibi çeşitli insan etkinlikleri ile atmosfere salınan sera gazlarının atmosferdeki birikimlerindeki hızlı artışa bağlı olarak, şehirleşmenin de katkısıyla doğal sera etkisinin kuvvetlenmesi sonucunda, yeryüzünde ve atmosferin alt katmanlarında saptanan sıcaklık artışı”* olarak tanımlanan küresel ısınma, insanların ve hakim üretim faaliyetlerinin iklime dışarıdan müdahalesi olarak yerini bulur.

III – KÜRESEL ISINMA NEDİR?

- **Karbondiyoksit miktarı atmosferde sürekli artmaktadır. 17. yy başlarında keşfedilen karbondiyoksit atmosferde % 0,03 oranında bulunmaktadır.**
- **Özellikle fosil (kömür, petrol, vb) yakıtların kullanılması sonucunda ve yakılmasıyla, fermantasyonla, hayvan ve bitkilerin solumalarıyla üretilmektedir.**
- **Fosil yakıtların kullanımı nedeniyle karbondiyoksitte önemli bir artış yaşanmıştır.**

III – KÜRESEL ISINMA NEDİR?

- Uzmanlar, 1860'tan bu yana görülen yaklaşık 0,7°C'lik küresel ısınmanın % 60'luk bölümünün karbondioksitten kaynaklandığını belirtmektedir. Sera etkili gazların en önemlilerinden olan karbondioksitin günümüzde atmosferdeki yoğunluğu, 160 bin yıl boyunca ulaşmış olduğu miktardan daha fazladır.
- Bu yoğunluğun %84'ü de sanayi faaliyetlerinden kaynaklanmaktadır. Gerçekten kentleşme ve sanayileşme ile birlikte, karbondioksit son 200 000 yılın en üst düzeyine çıkmış ve adeta sanayileşmenin simgesi haline gelmiştir.

III – KÜRESEL ISINMA NEDİR?

- **Türkiye açısından TUIK verilerine göre,**
Envanter sonuçlarına göre, **2014 yılında** toplam seragazı emisyonu CO₂ eşdeğeri olarak 467,6 milyon ton (Mt) olarak hesaplandı. **2014 yılı emisyonlarında CO₂ eşdeğeri olarak en büyük payı %72,5 ile enerji kaynaklı emisyonlar alırken, bunu sırasıyla %13,4 ile endüstriyel işlemler ve ürün kullanımı, %10,6 ile tarımsal faaliyetler ve %3,5 ile atık takip etti.**
- **Kişi başı seragazı emisyonları arttı**
CO₂ eşdeğeri olarak 2014 yılı toplam seragazı emisyonu 1990 yılına göre %125 artış gösterdi. 1990 yılında kişi başı CO₂ eşdeğer emisyonu 3,77 ton/kişi olarak hesaplanırken, bu değer 2014 yılında 6,08 ton/kişi olarak hesaplandı.
- **CO₂ emisyonlarındaki en büyük payı enerji kaynaklı emisyonlar oluşturdu**
Toplam CO₂ emisyonlarının 2014 yılında %85,2'si enerjiden, %14,6'sı endüstriyel işlemler ve ürün kullanımından, %0,2'si ise tarımsal faaliyetler ve atıktan kaynaklandı.

IV – İKLİM POLİTİKASI NEDİR?

- İnsan etkinliklerinden kaynaklanan müdahaleler atmosferin bileşimini değiştirmeye devam ederken, IPCC'nin çizdiği karamsar tabloya göre dünya da ısınmaya devam ediyor ve küresel ısınmanın önü kotalar ve sıkı denetimlerle kesilse bile şu ana kadar bu salımların neden olduğu CO2 birikimlerinin önemli bir kısmı uzun süre atmosferde kalabilme özelliğine sahip.
- Bu yüzden gelecekteki iklimimiz kuraklık, doğal afetler, biyoçeşitliliğin azalması ve ardından gıda egemenliğinin yitilmesiyle artacak yoksulluk ve açlık gibi pek çok sorunu doğuracağı benziyor.

IV – İKLİM POLİTİKASI NEDİR?

- Küresel iklim değışikliğinin getirdiği olası riskler ve sürekli artma eğiliminde olan sera gazı emisyon oranları karşısında kaçınılmaz olarak bir iklim politikası belirleme ihtiyacı doğmuştur.
- Ekolojik krizin dünyayı sarmaya başladığı süreçle birlikte ani iklim değışikliğine karşı yapılacak öncelikli girişimler, sıradan insanların fedakârlık göstermesi değil, tam tersine hükümetlerin harekete geçmesi ve kurallar koyması olarak görülmüş, krizin küreselliği ve ekolojik felaketlerin bütüncüllüğü ve evrenselliği karşısında devletler de uluslararası alanda adım atma ihtiyacı duymuştur.

IV – İKLİM POLİTİKASI NEDİR?

- **Günümüzde, iklim değışikliği ve küresel ısınmaya ilişkin bilim insanları tarafından ortaya konulan bulgular birçok ülkenin yöneticileri tarafından yeterince algılanıp, ulusal alanda da politika hâline getirilmeye çalışılmaktadır.**

ULUSLARARASI İKLİM POLİTİKASI

- Bu doğrultuda;
- 1972-1992 arasındaki birinci dönemde iklim değişikliği konusu uluslararası düzeyde ele alınarak konuyla ilgili bilimsel veriler toplanmış,
- 1992-1997 arasındaki ikinci dönemde çeşitli eylem stratejileri geliştirilmiş,
- 1997-2007 arasındaki son dönemde ise yükümlülük ve mekanizmalar oluşturularak önlemler hayata geçirilmeye çalışılmıştır.

ULUSLARARASI İKLİM POLİTİKASI

- Kentleşme ve sanayileşmenin yol açtığı hava kirliliği ve bunun sonucunda ortaya çıkan iklim değişikliğine yönelik çabalar 1980 öncesine kadar uzanmaktadır. Çünkü dünya ikliminin mevcut dengesini korumasının son derece önemli bir sorun olduğu düşüncesi bunun gerçekleşmesini sağlamıştır.
- Bu amaçla 12-23 Şubat 1979 yılında ilk olarak Cenevre'de Birinci Dünya İklim Konferansı toplanmıştır.
- Bu çalışmaları, Mayıs 1979 yılındaki Dünya İklim Programının Kurulması ve 13 Kasım'da da Sınır-Aşan Uzun Menzilli Hava Kirliliklerine İlişkin Sözleşmenin imzalanması takip etmiştir.

ULUSLARARASI İKLİM POLİTİKASI

- Dünya Meteoroloji Örgütü ve Birleşmiş Milletlerin 1998'de ortaklaşa oluşturduğu Hükümetler Arası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) bu alanda yapılan çalışmalar için kilometre taşı kabul edilebilir. Çünkü 1992'de Rio'da alınan kararların büyük çoğunluğunda IPCC'nin etkisi bulunmaktadır.
- IPCC çeşitli dönemlerde yayınlamış olduğu raporlar ile bugünkü küresel iklim politikasının şekillenmesinde önemli rol oynamıştır.
- IPCC'nin 1990 yılında açıkladığı raporunda en çarpıcı nokta, dünyanın sıcaklığının 1.5-4.5 derece arasında artabileceği ve bunun sonucunda deniz seviyesinin 70-100 cm yükselebileceğidir.

ULUSLARARASI İKLİM POLİTİKASI

- 1972 Stockholm’le başlayıp 1987 Ortak Geleceğimiz (Brutland) Raporu arasındaki süreçte çevre mi kalkınma mı tartışmaları neticesinde sürdürülebilir kalkınma ideolojisi geliştirilmiştir.
- Daha sonra ise 1992 Rio BM Çevre Zirvesi’nde **İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi** imzalanarak 1994 yılında yürürlüğe girerek taraf devletler açısından bağlayıcı olmuş ve **1997 Kyoto Protokolü** ile devletler belirli taahhütler altına girmişlerdir.
- Çerçeve Sözleşmeye göre, her beş yılda bir, bütün çevresel alanlara iliksin bilançoların kamuoyuna yansıtılması gerekmektedir. Böylece iklimsel değişim ve iklim politikaları, katılanların genel olarak hemfikir oldukları bir uluslararası politika alanı haline gelmektedir.
- **BMİDÇS**, insan kaynaklı sera gazı salımlarının küresel düzeyde azaltmasını sağlayabilecek en önemli hükümetler arası çaba olarak görülmektedir.

ULUSLARARASI İKLİM POLİTİKASI

- BMİDÇS'nin nihai amacı m. 2'de “Atmosferdeki sera gazı birikimlerini, insanın iklim sistemi üzerindeki tehlikeli etkilerini önleyecek bir düzeyde durdurmayı başarmak”olarak ifade edilmiştir.
- Sözleşmede atmosferdeki sera gazı salımlarını belirli bir düzeyde durdurma hedefi konusunda 3 koşul öngörülmüştür. Buna göre, sera gazı salımlarının durdurulması, “ekosistemlerin iklim değişikliğine doğal olarak uyum göstermesine izin verme; gıda üretiminin tehdit edilmemesini sağlama ve ekonomik kalkınmanın sürdürülebilir bir yolla yapılmasına olanak vermeye” yetecek bir sürede gerçekleştirilmelidir.

ULUSLARARASI İKLİM POLİTİKASI

- Bu sürece yol gösteren bazı önemli ilkeler de, m. 3'te eşitlik, ortak ama farklılaştırılmış sorumluluklar, önleyici yaklaşım, maliyet-etkin önlemler, sürdürülebilir kalkınma ve saydam bir uluslararası ekonomik sistem olarak sayılmıştır.
- BMİDÇS'nin eki niteliğindeki Kyoto Protokolü ise 1997 yılında imzaya açılmış ve 2005 yılında yürürlüğe girmiştir. BMİDÇS'nin sera gazı emisyonlarının azaltılmasına veya sınırlandırılmasına yönelik hukuki açıdan bağlayıcı belgesidir.

KYOTO MEKANİZMALARI

- Kyoto Protokolü mekanizmaları, temiz kalkınma düzeneği, karbon ticareti, gönüllü karbon piyasası ve esneklik mekanizmaları üzerinden kurulmuştur. Ancak başta ABD olmak üzere sera gazı salımı konusunda liderliği koruyan kalkınmacı devletler Protokol'e taraf olmamıştır.
- Bütün bu gelişmelere rağmen, bu dönemde iklim politikalarının, sektörel politikalar üzerindeki etkisinin sürekli düşük düzeyde tutulması nedeni ile iklim politikaları, hiçbir ülkede üzerinde önemle durulan politik bir alan haline gelememiştir.
- Öte yandan iklim değişikliği konusunda uluslararası düzeyde geline nokta, özellikle salım azaltımı konusunda yeterince başarılı olmadığı gibi, günümüze kadar ortaya çıkarılabilmiş bağlayıcı özelliğe sahip tek uluslararası metin olan Kyoto Protokolü, henüz bütün ülkeler tarafından onaylanmamış, tam ve etkin biçimde uygulamaya konulamamıştır.

KYOTO VE TÜRKİYE

- 2008-2012 arası ilk yükümlülük döneminde sayısallaştırılmış sera gazı emisyon azaltım veya sınırlama yükümlülüğü alması prosedür olarak mümkün görülmeyen Türkiye, Sözleşme'ye taraf olmakla taahhütler ve iklim değişikliğine uyum olmak üzere başlıca iki yükümlülük altına girmiştir.
- Bu doğrultuda Türkiye salımlara ilişkin ulusal envanterin hazırlanması ve COP Konferanslarında sunulması ile uyumu kolaylaştıracak önlemlerin oluşturulması, planlanması ve güncellenmesi yükümlülükleri altındadır. Ancak 2012 sonrası Uluslararası iklim rejimine yönelik müzakereler sonucu Durban COP 17'de süre 5 yıl daha uzatılarak taahhütlerin yerine getirilmesi 2020'ye ertelenmiştir.

YENİ İKLİM REJİMİ: PARİS ANLAŞMASI

- Karşılıklı yükümlülük prensibinin karbon ticareti gibi aslında salımları azaltmak yerine başka yerlere ihraç eden araçlarla tıkanması ardından 2015 sonunda düzenlenen COP21'de (*Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'nin 21. Taraflar Konferansı*) ortaya çıkan Paris Anlaşması'na gelinmiştir.

Anlaşmanın Türkçe tam metni ve ayrıntılı değerlendirme yazıları için bkz. www.iklimadaleti.org

YENİ İKLİM REJİMİ: PARİS ANLAŞMASI

- Kyoto Protokolü'nün taahhüt dönemlerinin bittiği 2020 sonrası yeni iklim rejimini şekillendirecek bu anlaşma ile bağlayıcılığı daha zayıf olan ve ülkelerin ortak kararlarla geliştirdikleri sorumlulukları oranında değil, kendi verdikleri gönüllü katkılara dayanan bir dönem ortaya çıkmıştır.
- Bu çerçevede çevre sorunlarının küresel bir karakter kazanması karşısında uluslararası bağlayıcılığı ve yaptırım gücü olan bir anlaşma dilinden uzaklaşmıştır.

PARİS ANLAŞMASI VE TEMEL SORUNLAR

- BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'ne taraf olan 196 ülkenin tamamının “küresel iklim değişikliğini 2100 yılına kadar 2 derecenin altında ve mümkünse 1,5 santigrad derecede tutmaya yönelik bir kararlık içinde olmaları” bu konuda etkin bir anlaşma yapıldığı sonucunu çıkartmıyor.
- Küresel iklim krizi ve küresel çevre sorunlarına karşı geliştirilen yaklaşım soruna “çit çekme” ve sorunun etkilerini ötelemeye dayanıyor. Hukuki mekanizmalar ve karar alma biçimleri de bu ekseninde biçimleniyor.

PARİS ANLAŞMASI VE TEMEL SORUNLAR

- İklim değişikliğine öncelikli olarak sebep olan devletlerin, enerji-yoğun fosil yakıt tüketimiyle edindikleri refah düzeyi ve teknolojik olanakları kadar finansal olanaklarını da paylaşması gerekir. Bu anlamda hem seragazi azaltımını hem uyumu hem de iklim borcunu karşılayacak yatırımlar için bütçe yaratılması elzemdir.
- Yeşil İklim Fonu gibi önemli miktarda finansman mekanizması kurmakla birlikte Paris Anlaşması'nın bu bütçeyi karşılamakta yeterli bir adım olduğu söylenemez.

PARİS ANLAŞMASI VE TEMEL SORUNLAR

- Kyoto Protokolü çok kısmi de olsa cezai yaptırımlarla desteklenen hesap verilebilirlik mekanizmalarına sahipti. İklim değişikliği ile ilgili 2020 sonrası iklim rejiminin çerçevesini oluşturacak Paris Anlaşması'na uyulmaması halinde taraf ülkeleri uygulamaya zorlayabilecek bir mekanizma veya mahkeme yok.
- Ancak, uygunluk (compliance) rejimi üzerinde 2001 yılında uzlaşıldığını ve Kyoto Protokolü'ne ek olarak tanımlandığı gerçeği karşısında, Paris Anlaşması için de yeni bir uygunluk rejiminin 2020'ye dek geliştirileceği ifade ediliyor.

PARİS ANLAŞMASI VE TEMEL SORUNLAR

- Hedef 2 dereceden 1.5 dereceye düşürüldü. Ancak hesaplara göre ülkelerin 'Niyet Edilen Ulusal Katkı Beyanları' (INDC) gerçekleşse bile ısınmanın 2.7 - 3 dereceyi bulacağı öngörülüyor.
- Ulusal katkıların (INDC'ler) kümülatif bir değerlendirmesinin yapılacağı ve 2018'de Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) tarafından bu etkiyi gösteren bir rapor yayımlanacağı düzenlenmiş durumda. 2018'den itibaren ise bu süreç 5 yıllık döngülerle ilerleyecek. Ancak 5 senede bir yeniden değerlendirme mekanizması iklim dinamiklerini çalışan bilim insanları tarafından oldukça muhafazakar bir zaman dilimi olarak görülüyor.

PARİS ANLAŞMASI VE TEMEL SORUNLAR

- Hesaplara göre 2030'da küresel salımların zirve yapıp yılda %10'la azalması gerekiyor. Bu senaryo Paris'te dikkate alınmadı. Şu andaki Paris doğrultusu 2030'da bir tavan öngörmüyor, 2050 sonrasında bir noktada insan kaynaklı salımların ve yutak alanların kapasitesi arasında bir denge kurulması hedefleniyor.
- Yani ekonomilerin tamamen karbonsuzlaştırılmasından ziyade şu an elimizde olmayan teknolojiler aracılığı ile salımların azalarak devam etmesi öngörülüyor. Pek çok bilim insanı Paris Anlaşması'nın, bahsettiği hedeflere ulaşmak konusunda çok yetersiz olduğu endişesini açıkça dillendiriyor.

PARİS ANLAŞMASI VE TEMEL SORUNLAR

- Geleceđi Őimdiye dek belirsiz olan karbon ticareti ve Kyoto esneklik mekanizmaları “sürdürülebilir kalkınma mekanizması” aracılığıyla yeniden gündemleŐti.
- Lobiler sonucu **karbon fiyatlandırma mekanizmalarının da anlaşmada ismi geçiyor.**
- Ek olarak “*antropojenik salımlar ve yutak kapasitesi arasında denge kurulması*” hedefi dolayısıyla **“iklim mühendisliği”** olarak özetlenebilecek teknolojik metodlar ana akımda tartışılmaya başlandı.

PARİS ANLAŞMASI VE TEMEL SORUNLAR

- Paris sonrası yenilenebilir enerji (ve potansiyel olarak nükleer ve CCS yani karbon tutma-saklama teknolojilerine de) açısından bir hızlanma yaşanması bekleniyor.
- Ancak yenilenebilir enerji başlı başına masum veya olumlu bir olguya işaret etmiyor. Devasa ölçekte arazi gasbına, kaynak tüketimi ve bakım için örneğin konsantre güneş paneli sistemlerinde yoğun su tüketimine de sebep oluyor.
- **Bütün dünya bir anda sadece yenilenebilir enerji kullanımına geçse bile - mevcut anlayışla “kalkınmaya” devam ettikçe - iklim krizi değilse de başka sosyo-ekonomik ve ekolojik krizlerin ortaya çıkması kuvvetle muhtemel görünüyor.**
- Yine enerji üretiminin sahibinin kim olacağı, yönetiminin merkezi mi desentralize mi olacağı önemli dayanak noktaları.

PARİS ANLAŞMASI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Bu yüzden enerji güvenliği adına bir enerji üretim biçiminden diğerine plansızca atlamaktansa, öncelikle enerjinin nasıl, kimin için, ne şekilde, nerede ve nasıl üretildiğini sorunsallaştıracak şekilde yüzümüzü “enerji demokrasisi”ne dönmemiz gerekiyor.
- Anlaşma özelinde bu sorular doğrultusunda hareket etmek önem taşıyor.

PARİS ANLAŞMASI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli'nin (IPCC) 5. Değerlendirme Raporu da göstermektedir ki, insan ve ekosistem güvenliğini sağlayacak olan yaklaşım bütüncül biçimde sosyo-ekolojik çatışmaların önüne geçmek ve mevcut çatışmaların çevre boyutunun ciddiye alınmasıdır.
- Raporda 'tehdit çoğaltıcı' olarak görülen iklim değişikliğinin göç ve toplumsal çatışmalarla ilişkisi bu anlamda basit bir sebep-sonuç ilişkisinin ötesinde dikkate alınmalıdır.

PARİS ANLAŞMASI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Küresel iklim değişikliği özelinde **sadece devletlerin değil aynı zamanda küresel çevre sorunun mağduru olan sosyal kesimlerinin temel hak ve özgürlüklerini de sağlayacak bir katılım mekanizmasına ihtiyaç vardır.** Bu katılım mekanizması bölgesel ölçekte de ekolojik değerlerin planlanmasını ve akılcı olarak kullanılmasını sağlamalıdır. Ekonomik büyüme takıntılı sistemin ötesinde insani gelişmişlik göstergesi bu ekolojik değerleri, biyolojik çeşitliği, gıdayı, tohumu, enerjiyi ne kadar rasyonel yönetebildiğimizle şekillenecektir.
- **Bunun için, Türkiye'nin de içinde bulunduğu Akdeniz Havzasının korunması geleceğimiz ve toplumsal varoluşumuz için çok önemlidir. Küresel çevre sorunlarının bu anlamda sadece devletlerarası müzakere edilen konulardan çıkarılarak farklı ölçeklerde tartışılması ve katılımcı mekanizmalarla çözüm üretilmesi gerekmektedir.**

İKLİM KRİZİNE KARŞI İKLİM ADALETİ

- İklim adaleti talebi ilk olarak Yerli Çevre Ağı kurucusu Tom Goldtooth tarafından 1990 yılı ortalarında açıkça ifade edilmiştir.
- Kavramın tanımı ilk kez, 1999'da Corpwatch raporunda yapılmıştır.
- Kavram, 2002'de 2. Renkli Tenli Halklar Çevresel Liderlik Zirvesi'nde kabul edilen bir kararın temelini oluşturmuştur.
- 2004'te Durban zirvesi sırasında Yerli halklar aracılığıyla dile getirilen bu kavram, Karbon Ticareti hakkında Durban bildirisiyle uluslararası çapta dikkat çekmiştir.

İKLİM KRİZİNE KARŞI İKLİM ADALETİ

İKLİM KRİZİNE KARŞI İKLİM ADALETİ

- İklim adaleti talebi üzerine şekillenen İklim Adaleti Hareketi, BM İklim Değişikliği Çerçeve Anlaşması 2007 Bali toplantısında “Climate Justice, Now!” (İklim Adaleti, Hemen!) söylemiyle öne çıkmış ve 2009 Kopenhag toplantısında dikkatleri üzerine çekmiştir.
- 20’den fazla ülkeden gelen aktivistler, İklim Adaleti Eylem Ağının bir parçası olarak toplanmış ve **BM seviyesinde giderek iş dünyasının egemenliği altına giren pazarlıkların gerçekleştirilmesine karşı iklim krizi üzerine alternatif bir gündem geliştirmeye başlamıştır.**

İKLİM KRİZİNE KARŞI İKLİM ADALETİ

İKLİM KRİZİNE KARŞI İKLİM ADALETİ

- İklim adaleti, iklim krizini yalnızca toplumlarımıza bir meydan okuma olarak değil, aynı zamanda toplumsal adalet duygumuza da bir meydan okuma olarak görür. **Bunun sebebi, iklim krizinin en şiddetli ve en yıkıcı etkilerini çoğunlukla yoksul ve az gelişmiş Güney ülkeleri insanları üzerinde göstermesidir.**
- İklim adaleti, krizinin doğasına ve küresel bir topluluk olarak nasıl ilerleyebileceğimize dair anahtar oluşturacak içgörülerini biraraya getirmeye devam ediyor.
- İklim adaleti, **aşırı salınımlarda hiç payı olmayan ama iklim krizinin en ağır sonuçlarıyla karşılaşan toplulukların sesini ön plana çıkarıyor.**
- İklim adaleti, fosil yakıt bağımlılığından yenilenebilir enerji kaynaklarına adaletli bir geçiş arayışındadır.

İKLİM KRİZİNE KARŞI İKLİM ADALETİ

İKLİM KRİZİNE KARŞI İKLİM ADALETİ

- İklim adaleti, iklim krizine karşı çok sayıda göstermelik çözümle (nükleer enerji ve mitsel temiz kömürden salınımların piyasa temelli ticaretine kadar) mücadele etmekte ve ekonomileri yeniden yerelleştirme ve toplulukların kontrolündeki kurumları güçlendirme amacıyla olan gerçek çözümler sunmaktadır.
- İklim adaleti hareketi, adil dağıtım, enerji kullanımı, teknoloji, altyapı, kentsel dönüşüm ve tarımsal reform ile müştereklerin geri kazanımı ve katılımcı politika potansiyelleri üzerine eğilir.

İKLİM KRİZİNE KARŞI İKLİM ADALETİ

COP 21 Paris, République meydanında 20 bin kişi ayakkabılarını dizerek liderlere “biz buradayız” dedi.

İKLİM KRİZİNE KARŞI İKLİM ADALETİ

- Bildirilerinde;
- *“Kendi geleceğimiz için piyasaya güvenemeyiz, kaderimizi güvenli olmayan, kanıtlanmamış ve sürdürülemez teknolojilere de teslim edemeyiz.”*
- *“Kaderlerini “yeşil kapitalizm”e bağlayanların aksine biz biliyoruz ki, sınırları olan bir gezegende sınırsız bir büyüme mümkün değildir.”*

İKLİM KRİZİNE KARŞI İKLİM ADALETİ

TEŞEKKÜRLER...

*“Hayal kurmak küçümseniyor!
Oysa kendi geleceğimizi kazanabilmek için
önce hayal kurmalı, bize dayatılan
hayatları sevmiyorsak kendimizi ifade
edecek hayatları hayal etmeyi becermeliyiz.
Zira, hayat hakkında çok kafa yoran ünlü
sakallının dediği gibi:
İnsan önüne sorun olarak koyduğu şeyleri
çözer”*

Ernest Callenbach, Ekotopya arka kapak

